

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мина Николаева Ангелова

ПУ „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки;**

професионално направление **3.8 Икономика;**

докторска програма **Икономика и управление (Индустрия)**

Автор: Делян Лазаров Лазаров

Тема: „*Формиране и стимулиране на иновационната дейност на предприятията*“

Научен ръководител: проф. д-р Милен Балтов, проф. д-р Юлия Йоргова, Бургаски свободен университет

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № УМО 29 от 06.10.2022 г. на Ректора на Бургаски свободен университет (БСУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „*Формиране и стимулиране на иновационната дейност на предприятията*“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма Икономика и управление (Индустрия). Автор на дисертационния труд е Делян Лазаров Лазаров - докторант в редовна форма на обучение към звено Център по икономически и управленски науки с научен ръководител проф. д-р Милен Балтов и проф. д-р Юлия Йоргова от Бургаски свободен университет.

Представеният от Делян Лазаров Лазаров комплект материали на електронен носител е в съответствие с Чл.17 (4) от Правилника за развитие на академичния състав на БСУ, Докторантът е приложил 3 бр. публикации, които са доклади на национални научни конференции. Документите са в съответствие със ЗРАСРБ.

2. Актуалност на тематиката

Актуалността на дисертационния труд е ясно аргументирана, като кореспондира с определянето на работещи способности за трансформация на иновационната дейност в растежа на конкурентоспособността на ниво отделни предприятия. Докторантът е посочил редица обстоятелства и съображения, на база на които е определена необходимостта от изследване на теоретични и методически характеристики на взаимодействието между иновациите и процесите на възпроизводство.

3. Познаване на проблема

Дефинираните цел, задачи, обект, предмет и теза на изследването ясно кореспондират със задълбоченото познаване от докторанта на проблема, като в резултат от емпиричното проучване е планирано създаване и внедряване на механизми за повишаване иновационната активност в малките и средните предприятия. Дисертационният труд е в обем от 270 страници. Библиографската справка съдържа 348 заглавия, в т.ч. научна литература, доклади от международни и национални научни конференции, статии, индексирани в първични и вторични бази данни, и бизнес изследвания. Наличието в текста на 33 фигури, 31 таблици и 2 графики е индикация за ясно представяне на получените резултати.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. В изследването са използвани съвкупност от научни подходи и методи, в т.ч. индуктивен и дедуктивен подход, статистически методи, сравнителен метод, казусен метод, анкетен метод и метод на наблюдението. С помощта на тези методи се изясняват генезисът, характеристиките и възможностите за повишаване на ефективността на иновационната дейност на малките и средни предприятия

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Първа глава от дисертационния труд е в обем от 177 страници и представя задълбочено литературно проучване в контекста на теоретичните аспекти на иновациите и иновационната дейност, като авторът се позовава предимно на чужди изследвания. Оценявам логическата структура като добра с оглед дефиниране на феномена иновации. Категоричен принос на докторанта мога да посоча в теоретичен аспект, като е видно високо ниво на аналитични способности. Във втора глава са включени методически инструменти за формиране, стимулиране и развитие на иновационната дейност на предприятието. В обем от 24 страници тази част от дисертационния труд представя изградените конструкции на база литературното проучване. Количественият подход се основава на информацията от специално създадена анкетна карта за интервю на собственици на МСП, като въпросите са групирани и е аргументирано защо са включени. Трета глава (обем 39 страници) включва резултатите от емпиричното изследване на иновационното представяне на българските предприятия. Онагледени са получените отговори по отделните въпроси с помощта на фигури и таблици, като е приложена дескриптивна статистика. Заключението оценявам като добро с оглед обобщаването на ключови моменти от дисертационния труд. Приносите на докторанта се отнасят до обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания и до приложение на съществуващи методи за решение на конкретен икономически проблем с

формулирани изводи и препоръки за управленската практика на предприемачеството, иновациите и устойчивото развитие. Считаю, че с оглед на апробирането на получените научно-приложни резултати, е подходящо по-добро балансиране в обема на отделните глави от дисертационния труд, като обемът на първа глава е над 4 пъти по-голям от анализа на резултатите от изследването. Заключениеето е твърде кратко (2 страници) и може да се обогати в посока на анализ на резултатите, предложение за бъдещи изследвания по темата, аргументация на постигнатите приноси в дисертационния труд от гл. т. на научни, научно-приложни и приложни резултати.

Не е установено плагиатство в предоставените за рецензиране материали, като към становището си прилагам доклад от проверка на научния труд в специализирания софтуер за проверка на плагиатство StrikePlagiarism.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантът е предоставил 3 бр публикации, които отразяват резултати от дисертацията. Материалите са публикувани доклади на национални научни конференции, като и трите са с единствен автор Делян Лазаров и са написани на български език. Не ми е предоставена информация за установени цитирания на публикациите, като докладите не са индексирани в авторитетни бази данни.

1. Лазаров, Д. (2017) *Самоорганизиращи се производства*, 56 Научна конференция на Русенски университет „Индустрия 4.0. Бизнес среда. Качество на живот“.

2. Лазаров, Д. (2019) *Цифровизацията като стратегия за оптимизация на активите*, XX Научно-техническа конференция на Бургаски свободен университет.

3. Лазаров, Д. (2020) *Иновациите и растежът на фирмите*, XXI Конференция за студентско научно творчество в Бургаски свободен университет.

Запознаването ми с предоставените научни трудове са основание да се направи общият извод, че в тях се съдържат научни резултати, които се отнасят до обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания и до приложение на разнообразни методи за решение на конкретен икономически проблем с формулирани изводи и препоръки за управлението на иновациите в предприятията. Общият резултат от натрупаните точки по националните критерии в ППЗРАСРБ сочи, че публикациите изпълняват изискванията в ЗРАСРБ, Група от показатели Г, т.7. Статии и доклади, публикувани в *нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томовете* – 3 доклада x 10 т=30 т. Давам висока оценка за личното участие на докторанта в проведеното дисертационно изследване и смятам, че формулираните приноси и получени резултати са негова лична заслуга.

7. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата отразяват основните резултати, постигнати в дисертацията, и съответстват на изискванията на Правилника на БСУ.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

На база справка за приносите в дисертационния труд са аргументирани 6 научни приноса и 5 научно-приложни. С цел подпомагане на бъдещата научно-изследователска работа на докторанта, мога да посоча следните бележки и препоръки:

- 1) да продължава с публикационната ативност в издания с висок импакт фактор/ранг;
- 2) да развие ново направление в областите на интерес като например дигитализацията;
- 3) да представи резултатите от проучванията си на конференции в чужбина;
- 4) да изследва по-детайлно и други проблеми, не по-малко важни за усъвършенстването и пряко свързани с влиянието на иновативните технологии върху благосъстоянието на обществото.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на БСУ.

Дисертационният труд показва, че докторантът Делян Лазаров притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Икономика и управление (Индустрия), като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Делян Лазаров Лазаров** в област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**, професионално направление **3.8 Икономика**, докторска програма **Икономика и управление (Индустрия)**.

01.12.2022 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Мина Ангелова

ПУ „Паисий Хилендарски“

Факултет по икономически и социални науки

E-mail: mina.angelova@uni-plovdiv.bg